

ANNONS

[Om våra annonser](#)

LUND 7 augusti 2007 23:30

Giftet rakt ner i "surhålet"

Efter att ha läst Sydsvenskans artiklar om utebliven sanering, missbildade fiskar, en mörkad larmrapport, och tippar som okontrollerat läcker gifter rakt ut i grundvattnet, fick Gustav Nordqvist nog. Nu vill han berätta om åren då han tog hand om tonvis med industriavfall på Sankt Hans backar.

Av: Johanna Gustavson

Lastbilarna med industriavfall gick i skytteltrafik från företagen Åkerlund & Rausing och Tetra Pak. Kemikalietunnor och industriavfall dumpades förbehållslöst på Sankt Hans backar.

– Det förvånar mig inte att fisken dör. Här ligger så mycket skit på den här tippen, säger före detta renhållningsarbetaren Gustav Nordqvist och skakar på huvudet.

Gustav Nordqvist jobbade på Sankt Hans backar från 1964 tills tippen stängdes 1967. För en månad sedan gick han i pension, efter dryga 40 års anställning som renhållningsarbetare i Lunds kommun.

– När de börjar skylla på varandra, då får det räcka. Så här slappt kan det inte vara, säger Gustav Nordqvist.

Vi går över de böljande fälten, bördiga och grönskande efter sommarens stora regnmängder. "Monti Composti" är välkänd och omtyckt av lundaborna som en naturskön park med pulkabackar som klår det mesta. Men i de väldiga kullarna ruvar mängder av kemikalier och gifter från den tid då industrierna dumpade farligt avfall utan att blinka. Vilka gifter som finns och vilka som rinner ut i vattendragen vet ingen. Några mätningar har aldrig gjorts av kommunen och det har gått sex år sedan ärendet kom upp i kommunstyrelsen första gången.

Gustav Nordqvist har inte många kollegor kvar i livet som vet vad som ligger begravt här. Men ☒ själv minns han, visar runt och pekar. Vissa platser består bara av schaktmassor, andra är till största delen sopor.

– Nu har här växt upp så mycket att man knappt känner till det om man inte vet. Men kom här ska jag visa var surhålet ligger, säger Gustav Nordqvist.

”Surhålet” grävdes vid den gamla uppfarten, nära platsen för den numera rivna skyttestugan. Gropen var omkring 25 meter i diameter och grävdes på sank mark, utan bottenplatta. Här dumpades så gott som dagligen kemikalier i tunnor och fat. De var märkta med varningstexter och benämningar på olika kemikalier, vanliga i sextiotalets pappers- och plastindustri. Allt som innehöll flytande kemikalier hälldes ner här. Avfallet kom främst från de stora förpackningsindustrierna Åkerlund & Rausing och Tetra Pak.

– Det fanns en kemikalievagn som kom lastad med tunnor och dunkar, nästan dagligen. Det var ju så på den tiden. Men vad som fanns i faten frågade vi aldrig om. Det stod att läsa på förpackningarna vad det var för kemikalier, men om de var öppna eller stängda vet jag inte. Vi bara hällde ner det i gropen.

”Surhålet” täcktes över 1966, minns Gustav Nordqvist.

– Gropen fanns ju redan när jag kom hit. När hålet var fullt hällde man på med jord och täckte över. Men det var vattensjukt och någonstans måste det ju ta vägen. Sånt här ruttar ju inte bort, säger han.

Idag är avfallet begravt under stora jordmassor och vegetationen är tät. Förutom några stråk av brunt gräs, och diken fyllda med sirapsaktig grön-orange sörja är det svårt att se några spår av vad som dumpades här för längesedan.

Varma sommark dagar jäste det upp brun gyttja i marken lite överallt på Sankt Hans backar, minns Gustav Nordqvist.

–Nu har det väl regnat så mycket att det har säkert sköljts bort. Det luktade inte gott om den där sörjan, en stickande järn-aktig lukt. Det är fan så mycket skit här ligger.

Sankt Hans backar ser annorlunda ut idag. Under Gustavs Nordqvists tid på tippen körde lastbilarna in vid den gamla uppfarten, nära skyttestugan som numera är riven.

Lastbilarna betalade till en person som var anställd av renhållningsverket, som tog upp betalningen i en hytt på uppfarten.

Renhållningsverket drev Sankt Hans backar fram till 1967. Vanliga komponenter i förpackningsindustrin på 60- och 70-talet var PVC, där lösningsmedel som toluen och xylen ingick. Olika klorföreningar och lacknafta var också vanliga.

Gustav Nordqvist och hans kollegor hade aldrig några särskilda skyddskläder i arbetet. Han är inte särskilt bekymrad över om kemikalierna har påverkat honom eller hans kollegor.

– Vi hade aldrig någon direktkontakt med det. Vi bara puttade ut det över kanten.

Kostade inget extra att dumpa industriavfall

Mängden avfall som kom till Sankt Hans backar uppgick år 1964 till 64000 kubikmeter. Tillförseln är större än vad man förutsett, skrev renhållningsstyrelsen i sin årsberättelse från år 1964. Anledningen är huvudsakligen den stora byggnationen, men "även att industriavfall tillförts i stor mängd, större än volymen sopor".

Mellan juli 1964 och sista juni 1965 dumpades omkring 35000 kubikmeter industriavfall på Sankt Hans backar, eller drygt 11000 lass.

Totalt dumpades detta år drygt 100000 lass, eller 445200 kubikmeter avfall från hushåll och industrier, bygg-och schaktmassor.

Renhållningsstyrelsen tog 1965 emot 298500 kronor för mottagning av sopor och tippningsavgifter. Största delen, 223000 kronor, handlar om tippningsavgifter, enligt räkenskaperna i årsberättelsen från 1965. Dumpningen pågick fram till 20 september 1965, därefter fyllde man på med schaktmassor fram till dess att Rögletippen togs i bruk 1967.

På denna tid betalade man per lass, och industriavfall kostade inte mer att dumpa än övrigt material.

Handels, affärs- och industriavfall kostade sex kronor för ett lass mellan två och sju kubikmeter. För ett lass som hade mer än sju kubikmeter industriavfall betalade man tio kronor lasset.

Lagen om kommunala renhållningsavgifter trädde i kraft den 1 januari 1966. Vad som dumpades på Sankt Hans Backar framgår inte av uppgifterna i renhållningsverkets årsberättelser.

Miljölagstiftningen trädde inte i kraft förrän 1969. Några tillstånd för deponering av miljöfarligt avfall behövdes inte innan dess.

Källa: Lunds stadsarkiv – protokoll och bilagor, Lunds stads renhållningsstyrelse 1965.